

Naiserityinen päihdetyö

Heidi Juurelma ja Lotta Virrankoski
Helsingin ensikoti ry

HELSINGIN
ENSIKOTI RY

Mitä on nais erityinen päihdetyö?

- Sukupuolen tiedostamista, ei erityinen menetelmä
- Nais erityisessä päihdetyössä huomioidaan naisten psyykkiset, sosiaaliset, emotionaaliset ja fysiologiset erityistarpeet sekä erilaiset palvelutarpeet
- Naisetkin ovat yksilöitä, kaikkea ei voi yleistää
- Usein tietyt teemat kuitenkin korostuvat naisten kanssa ja niiden mielessä pitäminen on tärkeää naisten kanssa työskennellessä
- Kaikki naiset eivät tarvitse nais erityisiä palveluja

Miksi nais erityisyydestä puhutaan?

- Naisten päihteidenkäyttö on lisääntynyt
- Naiset hakeutuvat mieluummin terveydenhuollon piiriin kuin päihdepalveluihin
- Päihdehaitat muodostuvat naisilla nopeammin
- Naisten päihteidenkäyttö ei ole historiallisesti ja kulttuurisesti hyväksyttyä
- Päihdekulttuurissa naisella on usein alisteinen, heikompi asema
- Naisille suunnattuja päihdepalveluita vähäinen määrä

Päihdeongelmaiset naiset ja heidän elämäntilanteensa ovat erilaisia

Päihdeongelma voi olla viinin tissuttelua työpäivän jälkeen kotisohvalla tai lukuisia kasautuneita ongelmia:

- Vankilatuomiot, rikosrekisteri
- Asunnottomuus
- Mielensterveysongelmat, kognitiiviset haasteet, fyysinen vammautuminen ja sairaudet
- Lasten menettäminen ja yhteydenpidon katkeaminen
- Vähäinen tukiverkosto/ yksinäisyys
- Väkivallan eri muodot, hyväksikäyttö
- Miesystävän kasautuneet ongelmat
- Toimeentulon niukkuus
- Menetetyt luottotiedot

Naisten kanssa tehtävästä työstä

- Ihminen kokonaisuutena
- Suhde omaan itseen, kehoon ja sukupuoleen
- Ihmissuhteiden merkitys
- Arvot
- Identiteettityö
- Häpeä ja muut tunteet
- Omavoimaisuus/ riittämättömyyden tunne
- Traumot
- Itsetunto
- Vanhemmuus
- Mielensterveys

Äitiys

- Tärkeä ja haastava rooli
- Lastensuojelun pelko, luottamuksen puute
- Omat lapsuuden kokemukset tai lapsen huostaanotto
- Työntekijän tunteet, läsnäolo ja empatia
- Toivon luominen ja ylläpitäminen
- Äitiyden roolin vahvistuminen
- Positiivisuuden ja omien voimavarojen vahvistaminen
- Lapsen tarpeiden mielessä pitäminen ja sanoittaminen
- Yhdessä ihmettely ja pohtiminen

Kokemuksia omasta työstä

Yhteisö

- Jaetut kokemukset, yhteenkuuluvuus, ymmärretyksi tuleminen
- Turvallisuuden tunne
- Häpeästä kohti itsensä hyväksymistä
- Suhteet toisiin naisiin, korvaavat kokemukset
- Omien ja toisen rajojen opettelua
- Ei sukupuolten aiheuttamia jännitteitä tai alisteisuutta
- Naisten juttujen puhuminen ja tekeminen
- Haasteena yhteisten pelisääntöjen ja yksilöllisten tarpeiden yhdistäminen
- Muiden huomioiminen ja auttaminen
- Tunnetaidot
- Onnistumisen kokemukset

Kokemuksia omasta työstä

Ympäristö ja arjen asiat

- Turvallisuus
- Viihtyisyys ja esteettisyys
- Mahdollisuus sisustaa omaa huonetta
- Kodinomainen arki
- Tehdään terveellistä ruokaa ja syödään yhdessä
- Siivotaan ja pestään pyykkiä
- Ulkoillaan ja liikutaan lähiympäristössä

Kokemuksia omasta työstä

Työntekijän ja asiakkaan suhde

- Luottamus, avoimuus ja läpinäkyvyys
- Äiti huomioon myös omana itsenään ja naisena
- Hoiva ja huolenpito
- Vahvuuksien ja onnistumisien esiin nostaminen, voimaannuttaminen
- Kokonaisvaltaisuus
- Huomio myös elämänhallintaan, hyvinvointiin, mielekkyyteen
- Asioiden sanominen ääneen, uskallus kysyä
- Läsnäolo ja välittäminen
- Arvostava, kunnioittava kohtaaminen
- Tietoisuus omista tunteista
- Luottamus omaan ammattitaitoon

Äitien ajatuksia päihdekuntoutuksesta

- Tukea oikein. olla varovainen että ei "tukehduta". Kuunnella tarkasti asiakkaita.
- Ensikohtaamisessa tärkeä merkitys, kun asiakas tulee ensimmäisen kerran ensikotiin (esim. tulohaastattelu tai kuntoutusjaksolle tulo), työntekijöillä pitää olla hyväksyvä asenne asiakasta kohtaan. Ensikohtaaminen voi vaikuttaa siihen tuleeko/jääkö asiakas ensikotiin.
- Aluksi tuntui vaikealta. Sitten ajatus muuttui, että tätä tarvitsee. Nyt jakson jälkeen voi lähteä turvallisin mielin kotiin. On saanut tukea ja vertaistukea vanhemmuuteen.
- Pitäisi olla paikkoja, missä olisi pelkkiä äitejä. Pariskunnille eri hoitopaikat.
- Seksuaaliterveydestä pitäisi puhua ja enemmän naiseudesta ja sen muuttumisesta äitiyden myötä.

Kirjallisuutta:

- Lyden, Hilikka (toim.)
Naisten kanssa tehtävä päihdetyö (2010)
- Karttunen Teija
Naiseryistä päihdehoitoa: Etnografinen tutkimus
päihdehoitolaitoksen naistenyhteisöstä (2019)

Kiitos!

